

# 5.ÜNİTE

## ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM

# 5.SINIF DERS NOTU

## 5.ÜNİTE ÜRETİM, DAĞITIM, TÜKETİM ÇEVREDEKİ EKONOMİK FAALİYETLER

**EKONOMİK FAALİYET:** İnsanların yaşamlarını devam ettirebilmek ve geçimlerini sağlayabilmek için yaptıkları her türlü faaliyetlere **ekonomik faaliyet** denir.

Her ekonomik faaliyet her yerde yapılmaz. Bir yerdeki **ekonomik faaliyetin varlığını** o yerin **Yeryüzü şekillerinden, İkliminden, Yer altı ve yer üstü kaynaklarından, Bitki örtüsünden, İnsan kaynaklarından, Ulaşımından, Su kaynaklarından ve Sermayeden** etkilenir.

### BAŞLICA EKONOMİK FAALİYET TÜRLERİ

#### TARIM



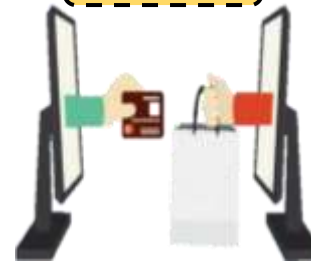
#### HAYVANCILIK



#### SANAYİ



#### TİCARET



#### MADENCİLİK



#### ULASIM



#### TURİZM



#### ORMANCILIK



#### BALIKÇILIK



#### HİZMET SEKTÖRÜ



# 5.SINIF DERS NOTU

## 5.ÜNİTE ÜRETİM, DAĞITIM, TÜKETİM ÇEVREDEKİ EKONOMİK FAALİYETLER

### ÜLKEMİZDE TARIM

Toprağın işlenmesi ve topraktan ürün elde edilmesi yoluyla **topraktan faydalanma işlerinin tümüne tarım** denir.

Yüzey şekillerinin **düz**, toprakların **verimli** iklimin **elverişli** ve **sulama** imkanının **iyi** olduğu yerlerde tarım yaygın olarak yapılır.

Ülkemizin **büyük bölümü tarımsal faaliyetler için uygundur**. Doğu Anadolu bölgesinde yükselti ve iklimden dolayı tarım daha az yapılmaktadır.

**KARADENİZ İKLİMİ:** Dört mevsim yağış aldığı için bol yağış isteyen ürünler (**çay, fındık, kivi...**) yetiştirilirken olgunlaşma döneminde az yağış isteyen (tahıllar, pamuk) ürünler yetiştirilmez.

**KARASAL İKLİM:** Sert iklim koşullarının görüldüğü bu iklimde soğuğa dayanıklı ürünler (**tahıllar ve şeker pancarı pamuk...**) yetiştirilir. İlimden Tarım ürünü çeşitliliği azdır.

**AKDENİZ İKLİMİ:** Kışların ılık geçtiği bölgede ürün çeşitliliği fazladır. **Zeytin, üzüm, Turunçgiller, Mısır, incir...** gibi ürünler yetiştirilir.

Tarımsal  
Faaliyetler  
gelişmiştir.

Tarımsal  
Faaliyetler  
gelişmemiştir

Nedeni hem  
yükselti hem  
de iklimdir.



# 5.SINIF DERS NOTU

## 5.ÜNİTE ÜRETİM, DAĞITIM, TÜKETİM ÇEVREDEKİ EKONOMİK FAALİYETLER

### TÜRKİYE TARIM ÜRÜNLERİ HARİTASI

Üç iklimde görüldüğü için ürün çeşitliği fazladır. Pirinçe Çeltikte denir.

Bol yağış isteyen ürünler yetiştirilir.

İklim ve yükseltiden dolayı ürün çeşitliliği azdır.

İklimi ve yeryüzü şekilleri tarıma uygundur.

Yağış yetersiz olduğu için fazla su isteyen ürünler yetiştirilemez. Tahıllar ve şekerpancarı başlıca üründür.

İklimi tarım yapmaya uygundur. Sıcaklığı seven ürünler yetiştirilir. Kış ılıkliğından dolayı seracılık yapılabilmektedir.

Kuraklığa dayanıklı ürünler yetiştirilir. GAP ile birlikte sulu tarıma geçilmeye başlanmıştır.





# 5.SINIF DERS NOTU

## 5.ÜNİTE ÜRETİM, DAĞITIM, TÜKETİM ÇEVREDEKİ EKONOMİK FAALİYETLER

### ÜLKEMİZDE HAYVANCILIK

Hayvanların yetiştirilmesine, bakılmasına ve hayvanlardan elde edilen ürünlerin pazarlanmasına **hayvancılık** denir.

Ülkemizde tarıma elverişli yerlerin olmadığı, **geniş mera ve otlakların olduğu yerlerde** hayvancılık yapılmaktadır.

Hayvanlardan **et, süt ve yumurta** elde edilir. Ayrıca hayvancılık, **dokuma ve deri sanayisine** ham madde sağlayan ekonomik bir faaliyettir.

Küçükbaş hayvancılık, **Büyükbaş hayvancılık, Kümes hayvancılığı, İpek böcekçiliği, Arıcılık** başlıca hayvancılık çeşitleridir.

**Tiftik** keşisine **Ankara keşisi** de denilmektedir.

**Kümes hayvancılığı** kapalı alanda yetiştirildiği için iklimden bağımsız ülkemizin her yerinde yetiştirilmektedir. Genellikle nüfusun yoğun olduğu büyükşehirler etrafında yoğunlaşmıştır.

**Arıcılık** Muğla, Rize ve Hakkâri çevresinde yaygın olarak yapılmaktadır.

**Büyükbaş Mera hayvancılığı** geniş otlakların varlığından dolayı **doğu Anadolu'da** yapılmaktadır.

**Koyun** iç bölgelerde bulunan platolarda (iç Anadolu'da ve Güneydoğuda) yaygın olarak yapılmaktadır.

Ülkemizde **balıkçılık** en fazla **Karadeniz** bölgesinde yapılmaktadır.



# 5.SINIF DERS NOTU

## 5.ÜNİTE ÜRETİM, DAĞITIM, TÜKETİM ÇEVREDEKİ EKONOMİK FAALİYETLER

### ÜLKEMİZDE SANAYİ

İnsanların ham maddeleri, işlenmiş yada yarı işlenmiş ürün hâline getirmek için yaptıkları faaliyetlerin tümüne **sanayi** denir.

Sanayi faaliyetleri **İklimden, Yeryüzü Şekillerinden, Ulaşımdan, Hammaddeye yakınlıktan ve Sermayeden** etkilenmektedir.

Ülkemizde yeryüzü şekillerinin sade, iklimin uygun olduğu ve ulaşımı kolay olan **İstanbul, Bursa, İzmir, Adana, Gaziantep** gibi şehirlerde **sanayi gelişmiştir**.

Ülkemizde yeryüzü şekillerinin engebeli, iklimin sert ve ulaşımın gelişmediği **Hakkâri, Şırnak, Ardahan, Gümüşhane, Sinop...** gibi şehirlerde **sanayi gelişmemiştir**.



Ülkemizde sanayi en fazla **Marmara bölgesinde gelişmiştir**.

Sanayi tesisleri kurulurken **Hammaddeye yakın yerler tercih** edilir. Bunun temel sebebi **taşıma maliyetlerini azaltmak ve ürünün bozulmasını** (Şeker Pancarı gibi ürünlerin) önlemektir.

**Tahıl** tarımının yapıldığı **İç Anadolu bölgesinde un, bisküvi, ekmek** sanayisi gelişmiştir.

**Zeytin** tarımının yapıldığı Ege ve Akdeniz Bölgesinde **Zeytinyağı** sanayisi gelişmiştir.



# 5.SINIF DERS NOTU

## 5.ÜNİTE ÜRETİM, DAĞITIM, TÜKETİM ÇEVREDEKİ EKONOMİK FAALİYETLER

### ÜLKEMİZDE TİCARET

Kâr elde etmek amacıyla yapılan alım satım işlemine **ticaret** denir.

Ulaşım İmkanlarının geliştiği, sanayisi gelişmiş olan yerlerde ticaret gelişmiştir.

İhtiyacımızı karşılayan ürünlerin fazlası yurtdışına **satılır (İhracat)**

İhtiyacımızı karşılamayan ürünler ise yurtdışından **alınır. (İthalat)**

**İhracat (Dış Satım )**: Bir ülkenin başka bir ülkeye mal satmasına ihracat denir.

**İthalat (Dış Alım)**: Bir ülkenin başka bir ülkeden mal almasına ithalat denir.

Ülkemizde **İstanbul, İzmir, Mersin, Adana, Gaziantep...** gibi şehirlerde ticaret gelişmiştir.



### ÜLKEMİZDE TURİZM

İnsanların **gezme eğlence dinlenme** amacıyla yaşadıkları yerden başka yerlere geziler yapmasına **turizm** denir.

Yaz (Deniz)Turizmi, Kış (Kayak) Turizmi, Kültür Turizmi, Sağlık Turizmi, Termal Turizm... gibi Turizm çeşitleri vardır.

Yazların uzun güneşli geçtiği **Akdeniz ve Ege kıyılarında yaz** turizmi, **Uludağ, Palandöken, Erciyes, Kartalkaya** gibi yerlerde **kış** turizmi gelişmiştir.

Ülkemiz birçok medeniyete ev sahipliği yaptığı için o medeniyetler eserler bırakmıştır. Bu eserler **kültür Turizmine** katkı sağlamaktadır.

Turizm, ülke ekonomisine önemli katkılar sağlar. Bu yüzden **bacasız sanayi** olarak adlandırılır.

Turizmin devamını sağlamak için Doğal ve tarihi güzelliklerimizi korumalı ve gelecek kuşaklara aktarmalıyız.



# 5.SINIF DERS NOTU

## 5.ÜNİTE ÜRETİM, DAĞITIM, TÜKETİM ÇEVREDEKİ EKONOMİK FAALİYETLER

### ÜLKEMİZDE MADENCİLİK

Yeraltındaki madenlerin araştırılması, bulunması, ocaktan çıkarılması, işletilmesiyle ilgili faaliyete **madencilik** denir

Madenler sanayide kullanılan doğal ham maddelerdir. Ülkemiz maden bakımından oldukça zengindir.

**Demir**, **Divriği** ve **Hekimhan** çevresinden çıkarılır.

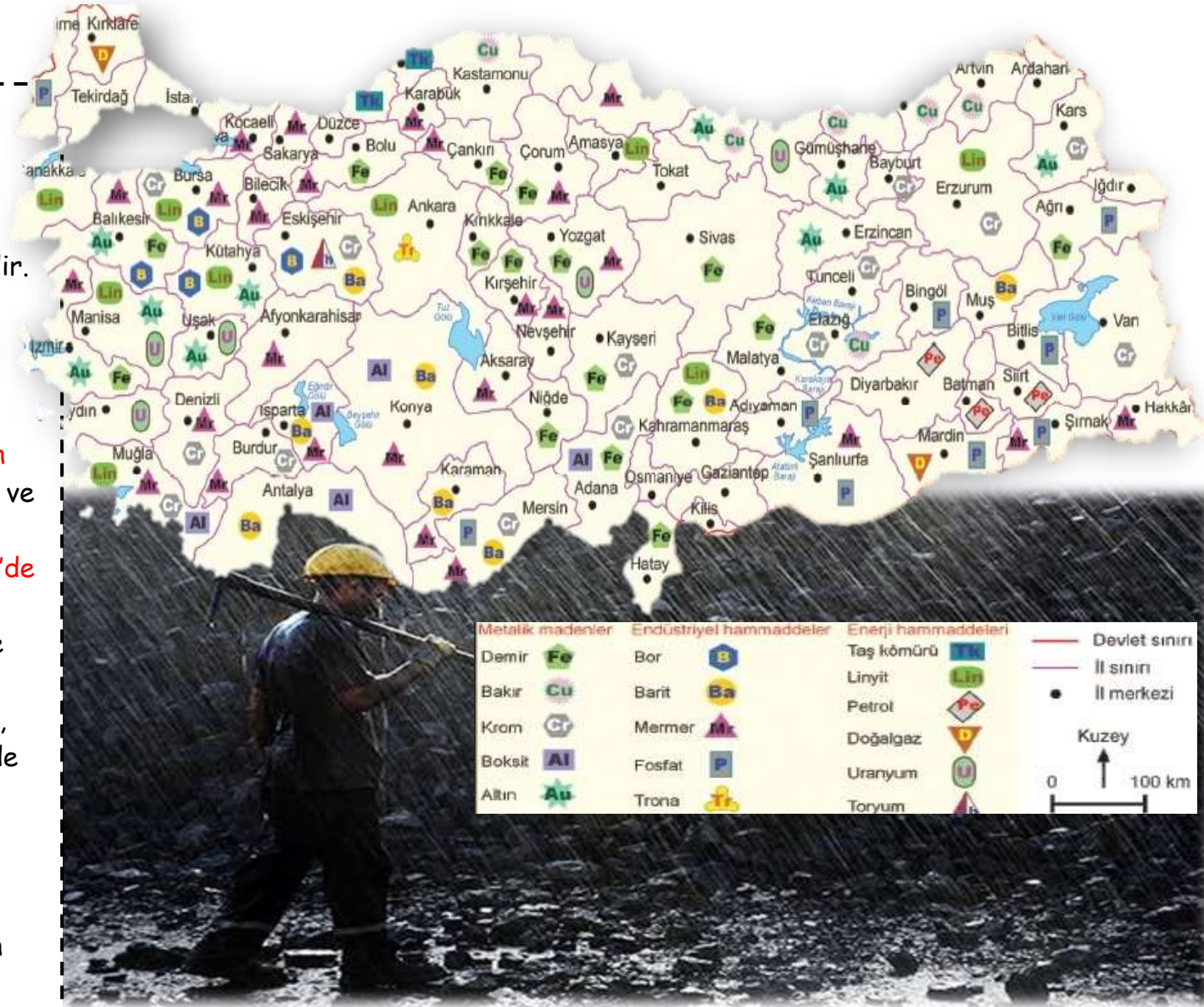
Ülkemizde **Karabük'te**, **İskenderun'da**, **İzmir'de** ve Karadeniz **Ereğli'de demir çelik fabrikası** vardır.

**Bakır**, **Küre** (Kastamonu), **Murgul**(Artvin) ve **Maden** (Elazığ)'de çıkarılan bakır madeni, Murgul, Samsun ve Elazığ'da bulunan bakır işletmelerinde işlenir.

**Boksit (Alüminyum)**: **Seydişehir** (Konya) ve **Akseki'de** (Antalya) çıkarılan alüminyum çok hafif, işlenmesi kolay ve yumuşak bir madendir. Alüminyum uçak ve otomobil sanayisinde kullanılır.

**Krom**: **Guleman** (Elâzığ), **Fethiye**, **Köyceğiz** (Muğla), **Acıpayam** (Denizli), Başta olmak üzere birçok yerde çıkarılır. Paslanmaz çelik yapımında kullanılır.

**Bor**: **Balıkesir**, **Bursa**, **Kütahya** ve **Eskişehir** çevresinde çıkarılır. Bor, roket ve jet yakıtı yapımında, deterjan, porselen, cam, ilaç ve kimya sanayisinde kullanılır. Ekonomik değeri yüksek olan bor, **dünyada en fazla ülkemizde** bulunmaktadır.





# 5.SINIF DERS NOTU

## 5.ÜNİTE ÜRETİM, DAĞITIM, TÜKETİM ÇEVREDEKİ EKONOMİK FAALİYETLER

### ÜLKEMİZDE ORMANCILIK

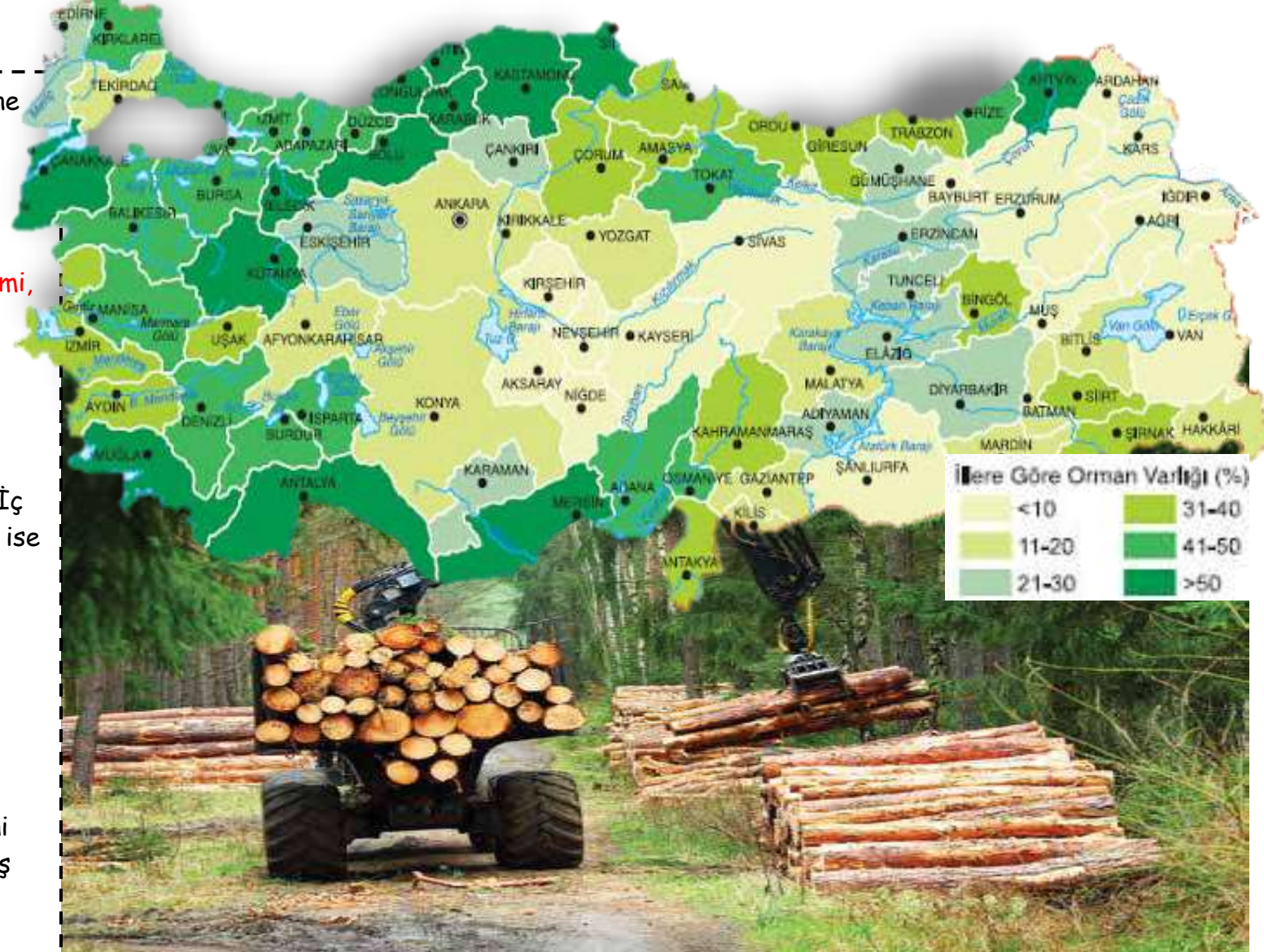
İnsanların orman ürünlerine ve hizmetlerine olan ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla yaptıkları faaliyetlerin tümüne **ormancılık** denir.

Ormanlardan **Kâğıt üretimi, Kereste Üretimi, Mobilya üretimi, Yakacak üretimi, İlaç ve Kozmetik üretimi...** gibi birçok alanda faydalanılmaktadır.

Ülkemizdeki ormanların önemli bir kısmı **Karadeniz ve Akdeniz kıyılarında** bulunur. İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde ise orman varlığı azdır.

Orman varlığı en fazla olan bölgemiz **Karadeniz** En az olan Bölgemiz **Güneydoğu Anadolu** bölgesidir.

Örneğin Kâğıt fabrikası kurmak isteyen yatırımcı Karadeniz yada Akdeniz bölgesini tercih ederse daha karlı bir yatırım yapmış olur.



# 5.SINIF DERS NOTU

## 5.ÜNİTE ÜRETİM, DAĞITIM, TÜKETİM ÇEVREDEKİ EKONOMİK FAALİYETLER

### ÜLKEMİZDE HİZMET SEKTÖRÜ

Bir ürün ortaya koymadan insanlara hizmet eden insanların ihtiyaçlarını karşılayan iş kollarına **hizmet sektörü** denir.

Hizmet sektörü **Eğitim, Sağlık, Haberleşme, Bankacılık, Eğlenme, Dinlenme, Beslenme, Büro hizmetleri** ... gibi sektörleri kapsar.

Gelişmiş ülkelerde hizmet sektöründe çalışan insan oranı sanayi ve tarıma göre yüksektir.

Ülkemizin gelişmiş (İstanbul, Ankara, İzmir, Adana, Eskişehir, Gaziantep, Samsun, Kayseri, Konya, Bursa, Antalya, ) şehirlerinde hizmet sektörü de gelişme göstermiştir.





# 5.SINIF DERS NOTU

## 5.ÜNİTE ÜRETİM, DAĞITIM, TÜKETİM ÇEVREDEKİ MESLEKLER

**MESLEK:** İnsanların geçimlerini sağlamak için belirli bir eğitim sonrası edindikleri ve sürekli olarak yaptıkları işlere meslek denir.

Bir insanın tüm ihtiyaçlarını kendisinin karşılaması imkansızdır. Bu nedenle toplumda belirli bir iş bölümü vardır. Bu iş bölümünün her birini bir meslek grubu yapmaktadır.

Meslekler toplumun ihtiyaçlarından ortaya çıkmıştır.

İnsanların yaşadıkları çevrede yapılan ekonomik faaliyetler kişilerin meslek seçimi üzerinde etkilidir. Bir yerde hangi iş kolu yaygınsa orada o iş koluna dayalı meslekler ortaya çıkmıştır. Örneğin Batman'da petrol çıkarılmakta ve petrole dayalı meslekler yaygındır.



İhtiyaçlar değişirse mesleklerde değişir. Günümüzde bazı meslekler eski önemini kaybetmiştir.



Semercilik



Sepetçilik



Demircilik



Nalbantlık



Kalaycılık

# 5.SINIF DERS NOTU

## 5.ÜNİTE ÜRETİM, DAĞITIM, TÜKETİM ÇEVREDEKİ MESLEKLER

Teknolojinin gelişmesi ile de yeni meslekler ortaya çıkmıştır.

Genetik mühendisliği

Mobil uygulama geliştiriciliği

Web Tasarımcısı

Astronotluk

Yazılım mühendisliği

Veri tabanı Yöneticiliği

Sosyal medya uzmanlığı

Robot mühendisliği

Pilotluk

Bilgisayar programcılığı

Ormancılığa bağlı Gelişen meslekler

Ormanlar yağış ve nemin yeterli olduğu yerlerde daha fazla görülür. Ormanlardan **kâğıt, mobilya, kereste, ilaç ve kozmetik** üretiminde kullanıldığı gibi **yakacak** olarak da kullanılmaktadır.

Ormancılık faaliyetlerinin geliştiği yerlerde **orman işçiliği, orman mühendisliği, orman muhafaza memurluğu, mobilyacılık, kerestecilik ve odunculuk** gibi meslekler yaygındır



Tarım ve Hayvancılığa bağlı Gelişen meslekler

Köy ve kasaba gibi kırsal alanlarda insanlar genellikle tarım ve hayvancılık yaparak geçimlerini sağlar. Tarımsal faaliyetler özellikle toprağın verimli olduğu yerlerde yoğunlaşmıştır.

Tarımsal Faaliyetlere bağlı olarak **çiftçilik ve ziraat mühendisliğidir** hayvancılığa bağlı olarak **veterinerlik, besicilik, arıcılık, kasaplık, balıkçılık, dericilik, ipek böcekçiliği ve çobanlık** gibi meslekler ortaya çıkmıştır.



Sanayi ve Ticarete Bağlı Olarak Gelişen Meslekler

Ülkemiz hem sanayi hem de ticari açıdan gelişmiş bir ülkedir. **Fabrika işçiliği, gıda mühendisliği, tornacılık, makine teknisyenliği, kimyagerlik, otomobil tamirciliği** sanayi tesislerinin bulunduğu çevrede öne çıkan mesleklerden bazılarıdır.

Sanayinin geliştiği yerlerde ticarete bağlı olarak gelişen birçok meslek vardır. **Tüccarlık ve uzun yol şoförlüğü** bu mesleklere örnek verilebilir.





# 5.SINIF DERS NOTU

## 5.ÜNİTE ÜRETİM, DAĞITIM, TÜKETİM ÇEVREDEKİ MESLEKLER

### Turizme Bağlı Olarak Gelişen Meslekler

Ülkemizde Akdeniz ve Ege kıyılarında yaz turizmi, Uludağ, Kartalkaya, Erciyes ve Palandöken de kış turizmi ve ülke genelinde kültür turizmi... gibi çeşitli turizm faaliyetleri görülmektedir.

Turizmin geliştiği yerlerde **turist rehberliği, aşçılık, garsonluk, cankurtaranlık, resepsiyonistlik, otel işletmeciliği** gibi meslekler gelişmiştir.



### Madencilığe Bağlı Olarak Gelişen Meslekler

Ülkemiz maden çeşitliliği bakımından zengindir. Madenler, çıkarıldıkları yerlerde veya taşındıkları yerlerde işlenerek insanların kullanımına sunulur.

Ülkemizde madencilik faaliyetlerine bağlı olarak **maden işçiliği, maden mühendisliği, kuyumculuk** gibi meslekler gelişmiştir.



### Hizmet Sektörüne Bağlı Olarak Gelişen Meslekler

Hizmet sektörünün amacı insanların barınma, giyinme, beslenme, eğitim, sağlık, güvenlik ve ulaşım ihtiyaçlarını karşılamaktır. Hizmet sektöründeki meslek çeşitliliği oldukça fazladır.

**Öğretmenlik, avukatlık, otobüs şoförlüğü, terzilik, doktorluk ve emlakçılık** hizmet sektörüne bağlı olarak gelişen mesleklerden bazılarıdır.



# 5.SINIF DERS NOTU

## 5.ÜNİTE ÜRETİM, DAĞITIM, TÜKETİM EKONOMİ VE SOSYAL HAYAT

**SOSYAL HAYAT:** İnsanın diğer bireylerle kurduğu ilişkiler ve toplum içindeki yaşama biçimine toplumsal hayat denilmektedir.



Ekonomik faaliyetler insanların sosyal hayatlarını etkilemektedir. Bir çevrede yapılan ekonomik faaliyetler değiştiğinde insanların sosyal yaşamlarında da değişiklikler gözlenir. Ekonomik faaliyetlerin geliştiği yerlerde nüfus artar ve insanların refah seviyesi yüklenmektedir.



### KARAHAN KÖYÜ

Adananın Toros dağları eteklerinde bulunan köyün ekonomik kaynaklarının başında tarım ve hayvancılık gelmektedir. Dağlık ve engebeli olan köyde insanlar geleneksel yöntemlerle tarım ve hayvancılık yapılmaktadır.

Ekim ve hasat dönemlerinde tarımsal faaliyetlerde insan gücüne duyulan ihtiyaç fazladır. Şehirde yaşayan aile üyeleri de köye ailelerine yardıma gelmektedir.





# 5.SINIF DERS NOTU

## 5.ÜNİTE ÜRETİM, DAĞITIM, TÜKETİM EKONOMİ VE SOSYAL HAYAT



Köyde tarım arazisi yeteriz olduğu için doğaya uyum sağlamış **kıl keçisi** yetiştiriciliği yapılmaktadır.

Geleneksel yöntemlerle yapılan keçi yetiştiriciliği insanlara hem **süt ve peynir üretimi** yapılmakta hem de **satılması sonucu gelir** sağlamaktadır.

**Çobanlık** köyde önemli mesleklerden birisidir.



Köyün bir diğer ekonomik kaynağı **madenciliktir**. Köye yakın yerlerde Krom madeni bulunmaktadır. İnsanlar geçimlerini sağlamak için krom madeninde **maden işçisi** olarak çalışmaktadır.

Köyde yaşayan yaşlıların birçoğu maden işçiliğinden **emekli** olmuştur.



Köyün etrafı ormanlarla kaplı olduğu için yapılan diğer önemli **ekonomik faaliyette ormancılıktır**. Köyde kurulan **orman kooperatifi** aracılığı ile Orman işletme müdürlüğünün belirlediği alanlarda tomruk yapım işinde ve ağaçlandırma işinde çalışan köylüler mevcuttur.



Köyde bireysel araç az olduğu için ilçe merkezlerine **köy dolmuşları** ile ulaşım sağlanmaktadır. Köyde yaşayan bazı kişiler geçimlerini **dolmuş şoförlüğünden** sağlamaktadır.

Aynı zamanda öğrencilerde köyde ortaokul olmadığı için yatılı okullarda ailelerinden ayrı olarak eğitimlerine devam etmektedir.

Bir yerde yapılan **ekonomik faaliyet o yerin sosyal hayatında etkilemektedir**. Örnekte anlatılan köyde yapılan tarım, hayvancılık, madencilik, şoförlük, ormancılık gibi ekonomik faaliyetler orada yaşayanların sosyal ve kültürel hayatını etkilemiştir.

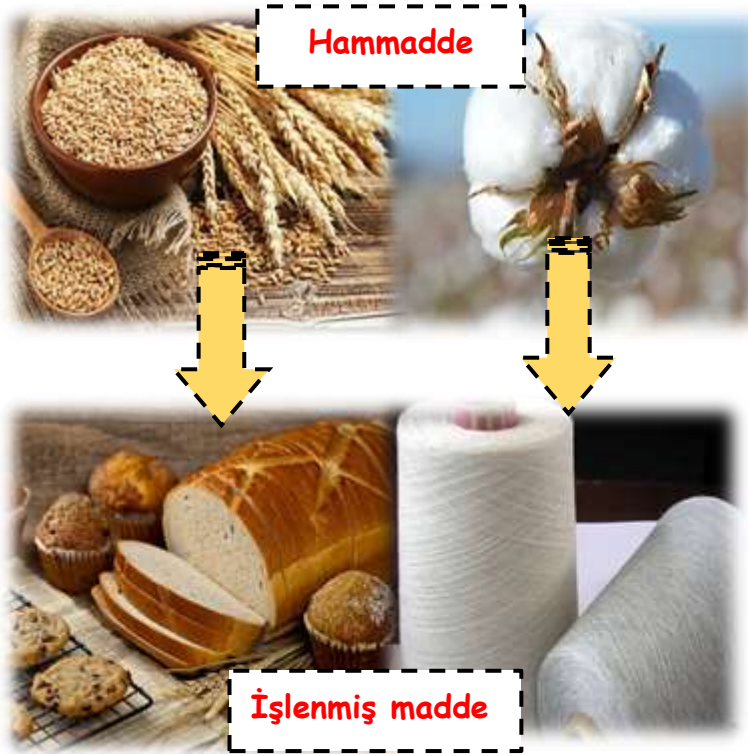
# 5.SINIF DERS NOTU

## 5.ÜNİTE ÜRETİM, DAĞITIM, TÜKETİM ÜRETİM, DAĞITIM, TÜKETİM AĞI

Çevremizde yapılan ekonomik faaliyetler sonucu çeşitli ürünler (mallar) üretilir.

**MAL:** Ekonomide insanların ihtiyaçlarını ve isteklerini karşılamak amacıyla alınıp satılan, somut varlıklara **mal** denir. Kalem, bilgisayar, uçak...

Günlük hayatta kullandığımız eşyaların bir kısmı işlen görmemiş (**Hammadde**) bir kısmı da çeşitli işlemlerden geçerek kullanılabilir hale gelmiştir. (**İşlenmiş madde**)



Kullandığımız ürünler bizlere ulaşana kadar belirli aşamalardan geçer. Bu aşamaları **üretim dağıtım ve tüketim** olarak sınıflandırabiliriz.

### ÜRETİM

İnsanların ihtiyacını karşılamak amacıyla ekonomik faaliyetler sonucunda yeni bir mal elde edilmesine **üretim** denir



### DAĞITIM

Üreticiler tarafından üretilen malların, üretildiği yerden tüketiciler tarafından satın alınacağı yere çeşitli araçlarla taşınmasına **dağıtım** denir



### TÜKETİM

Üretilen malların ihtiyacı olan insanlar tarafından satın alınması ve kullanılıp harcanmasına **tüketim** denir





# 5.SINIF DERS NOTU

## 5.ÜNİTE ÜRETİM, DAĞITIM, TÜKETİM ÜRETİM, DAĞITIM, TÜKETİM AĞI

Bir malın **üretimi**, **dağıtım**ı ve **tüketimi** birbirini tamamlayan unsurlardır. Örneğin, **şeker pancarı** çiftçiler tarafından **tarlalarda yetiştirilir**. Hasat mevsiminde toplanan şeker **pancarlarından fabrikalarda şeker üretilir**. Paketlenmiş şekerler, **çeşitli araçlarla tüketim yerlerine** (alışveriş merkezi, zahireci, bakkal, süpermarket vb.) **getirilir**. Şekere ihtiyacı olan insanlar da bu **tüketim yerlerinden şekeri satın alır**.



Şeker pancarı tarlaya ekilir toplanır ve şeker fabrikalarında pancarın şekeri çıkarılır.



Üretilen şekerler bakkallara marketlere yani tüketicinin kolay ulaşabileceği yerlere gönderilir.



Marketlerden satın alınan şeker; baklava, kek ve çikolata gibi ürünlerin yapımında kullanılır.

**Üreticiler** hasat mevsiminde ağaçlardan zeytinleri **toplar**. Kamyonlar ve traktörlerle zeytin işleme **tesislerine götürülür**. Fabrikada bulunan makineler zeytini ezerek hamur hâline getirir. Hamur hâline gelen zeytin kazanlarda karıştırılır. Bu işlem sırasında zeytinin yapısındaki yağlar yüzeyde birikmeye başlar. **Elde edilen yağlar uygun kaplara doldurulur**. Zeytinyağı kapları çeşitli ulaşım araçlarıyla **market ve mahalle pazarı gibi satış yerlerine ulaştırılır**. İhtiyacı olan insanlar zeytinyağını **satın alırlar**.

Zeytinyağı üretiminin ilk aşaması zeytinin toplanır ve fabrikaya gönderilir.

Elde edilen zeytinyağları kaplara doldurulur ve tüketim yerlerine gönderilir.

Zeytinyağı yemeklerde ve salatalarda kullanılır.



# 5.SINIF DERS NOTU

## 5.ÜNİTE ÜRETİM, DAĞITIM, TÜKETİM EKONOMİDE YENİ FİKİRLER

**GİRİŞİMCİLİK:** Yeni iş alanları oluşturarak veya mevcut işleri daha kazançlı duruma getirerek mal veya hizmet üretmeye **girişimcilik** denir.

**GİRİŞİMCİ:** Fırsatları değerlendirerek, değişen şartlara uyum sağlayan, yeni iş alanları oluşturan veya mevcut işleri geliştiren mal veya hizmet üreten kişilere ise **girişimci** adı verilir

Girişimci insanlar yeni iş alanları oluşturarak diğer insanlara iş imkânı sağlar. Böylece ülke ekonomisine katkıda bulunurlar.

Girişimci insanların çok olduğu ülkeler gelişmiş ve zengin ülkelerdir.

Girişimcilerin kurduğu tesislerde üretim yapılır. Üretim arttıkça hem ülkemizde yaşayan insanların ihtiyaçları karşılanır hem de ihtiyaçtan fazla olan ürünler satılarak ülkemize döviz girişi sağlanır. Bu sayede ülke ekonomisi güçlenir.



YENİLİKLERE AÇIK

FIRSATLARI  
DEĞERLENDİRİR

DEĞİŞİME AÇIK

DEĞİŞİME AÇIK

HAYAL GÜCÜ  
GELİŞMİŞ

MERAKLIDIR

GİRİŞİMCİ  
İNSANIN  
ÖZELLİKLERİ

KARARLIDIR

İYİ GÖZLEM YAPAR

CESARETLİDİR

HIZLI DÜŞÜNÜR

PLANLI HAREKET  
EDER

ÜRETKENDİR





# 5.SINIF DERS NOTU

## 5.ÜNİTE ÜRETİM, DAĞITIM, TÜKETİM EKONOMİDE YENİ FİKİRLER



Girişimciler yeni bir iş fikrini uygularken aşağıdaki aşamaları takip ederler

**5:** Üretimi yapılan ürünün dağıtımını gerçekleştirir

**4:** Üretim yapar veya hizmet sunar

**3:** İş fikrini hayata geçirmek için ön hazırlıklar yapar

**2:** Üretim yapacağı veya hizmet sunacağı yere karar verir.

**1:** Ne üreteceğine veya insanlara hangi hizmeti sunacağına karar verir.

İş fikirlerinin hayata geçirilmesi aşamasında **iş birliği yapmak** oldukça önemlidir. Ortak amaç ve çıkarlar doğrultusunda insanların güçlerini birleştirerek birlikte hareket etmelerine **iş birliği** denir.

İş birliği sayesinde kişiler **hedeflerine daha kolay ulaşır**.

Girişimcilerin iş birliği yapması yeni iş fikirlerinin daha kolay ortaya çıkmasını sağlar.



# 5.SINIF DERS NOTU

## 5.ÜNİTE ÜRETİM, DAĞITIM, TÜKETİM EKONOMİDE YENİ FİKİRLER

### ÜLKEMİZDEKİ BAZI ÖRNEK GENÇ GİRİŞİMCİLER



**Nevzat Aydın** Türkiye'nin en iyi girişimcileri arasında yer alan Nevzat Aydın, yemeksepeti.com'u 2001 yılında kurmuştur. 2014 rakamlarına göre kayıtlı üye sayısı 2 milyon 900 binin üzerinde olan internet adresi günde ortalama 80 bin yemek siparişi alıyor ve ortalama hizmet verdiği kişi sayısı 220 bin civarında. 10 bin restoran portföyüyle büyümesini devam ettiren Yemek Sepeti, Ortadoğu'daki şirketi Foodonclick.com'u BAE'den sonra Katar, Umman, Suudi Arabistan ve Lübnan'da da hizmet vermeye başladı. Orta Doğu Bölgesi'nin internet girişimciliğinde öne çıkan ismi Fadi Ghandour'u Yemeksepeti'nin yönetim kuruluna dahil etti. Geçen sene Yemeksepeti, dünyanın en büyük online yemek sipariş platformu Delivery Hero tarafından satın alındı ancak Nevzat Aydın CEO olarak kariyerine devam edecek.



**Sıdar Şahin** Türkiye'nin en büyük ve en hızlı büyüyen teknoloji şirketlerinden biri olan Peak Games'i kurdu. Mobil ve sosyal oyunlarda dünya çapında 30 milyon kullanıcıya ulaşan Peak Games, geçtiğimiz yıl 150'den fazla ülkede bulunan kullanıcıları sayesinde 3 milyar kez oynandı. Kullanıcılarının önemli bir kısmı ABD ve Avrupa pazarında olan Peak Games, İstanbul'dan dünyaya uzanan bir marka olarak dikkat çekiyor.



**Kaan Kayabalı** Onedio Kurucusu ve Türkiye'nin en başarılı girişimcileri arasında yer alan Kaan Kayabalı 17 Ekim 1983'de Ankara'da doğmuş ve ODTÜ Elektrik ve Elektronik Mühendisliği bölümünden mezun olmuştur. Odtü Teknokent'de düzenlenen "Yeni Fikirler, Yeni İşler"(YFİ) yarışmasında birinci olduktan sonra ODTÜ'den 2008 yılında "Yüksek Onur Sertifikası" almıştır. 2012'de Onedio'yu kurmuştur. Aylık bazda 4.5 milyon tekil hite ulaşan Onedio, 2 milyonu aşkın Google indexine sahip olmuştur. Kaan Kayabalı Onedio'ya Revo Capital adlı şirketten 1.2 milyon dolar yatırım desteği almıştır. Halen büyümekte olan Onedio'ya üye olmak serbesttir ancak ana sayfasında yayınlanacak bir içeriğe sahip olmak için editör onayı gerekmektedir

**Ayrıntılı bilgi için bakınız** <https://www.seoegitimzirvesi.com/turkiyede-basarili-islere-imza-atan-10-girisimci/>



# 5.SINIF DERS NOTU

## 5.ÜNİTE ÜRETİM, DAĞITIM, TÜKETİM BİLİNÇLİ TÜKETİCİ

**TÜKETİCİ:** Mal ve hizmetlerden yararlanan, mal ve hizmetleri satın alıp kullanan, tüketen kişilere tüketici denir.

Fırından Ekmek alan Ayşe Hanım, otelde konaklayan Ali Bey, Araba kullanan Fatma Hanım...



**BİLİNÇLİ TÜKETİCİ:** Haklarını bilen, ihtiyacına göre alışveriş yapan, herhangi bir ayıplı malla karşılaştığında haklarını arayan, aldığı ürünün fişini, faturasını ve garanti belgesini alan kişidir.



**TÜKETİCİ HAKLARI:** Herhangi bir mal veya hizmeti satın alan kişinin yasal olarak sahip olduğu haklara tüketici hakları denir.



**AYIPLI MAL:** Hatalı, eksik, yırtık, tarihi geçmiş kısaca Herhangi bir kusuru olan Etiketinde, ambalajında, reklamında bildirilenlere uymayan ürünlerdir.

Örneğin aldığımız çikolatanın tarihinin geçmesi, ya da açılmış olması...



Ülkemizde tüketici haklarını korumak için **Tüketiciyi Koruma Kanunu** çıkarılmıştır. Tüketicilerin karşılaştığı sorunlar bu kanuna göre çözüme kavuşturulur

# 5.SINIF DERS NOTU

## 5.ÜNİTE ÜRETİM, DAĞITIM, TÜKETİM BİLİNÇLİ TÜKETİCİ

### BİLİNÇLİ TÜKETİCİ NASIL DAVRANMALIDIR.

- Alışverişten önce mutlaka eksiklerini belirler ve ona göre alışveriş **listesi hazırlar**.
- Alacağı ürünün marka olmasından çok sağlam mı ve **ayıplı bir tarafı var mı** onu kontrol eder.
- Alacağı ürünün Fiyatının **bütçesine uygun olmasına** dikkat eder.
- Alacağı ürünün **TSE damgasının olmasına** dikkat eder.
- Alacağı ürünün **üretim ve son kullanma tarihine** dikkat eder.
- Satın aldığı ürünün **fişini, faturasını, varsa garanti belgesini (teknolojik aletlerde) ve kullanım kılavuzunu** mutlaka almalıdır.
- Aldığı ürün **ayıplı mal** ise mutlaka kusurunun giderilmesini ya da değişimini istemeli yani **hakkını aramalıdır**.

### FİŞİMİZ YA DA FATURAMIZ OLMASINA RAĞMEN SATICI İLE SORUNU ÇÖZEMEZEK NERELERE BSSVURMALIYIZ.

- Tüketici Sorunları Hakem Heyeti
  - Tüketici Mahkemeleri,
  - Ticaret Bakanlığı Tüketicinin ve Rekabetin korunması Genel Müdürlüğü,
  - 175 Alo Tüketici Hattı,
  - Tüketici Bilgi Sistemi (<https://tuketici.gtb.gov.tr/tuketici-sikayetleri>)
- Tüketicinin Hakları konusunda faaliyet gösteren dernek ve vakıflar.





# 5.SINIF DERS NOTU

## 5.ÜNİTE ÜRETİM, DAĞITIM, TÜKETİM BİLİNÇLİ TÜKETİCİ

Çevre ve Eğitim Vakfı tarafından hazırlanan 2017 Tüketici Hakları Rehberi'nde yer alan tüketici haklarından bazılarını

### Taksitli Satışlar

Satıcının malın teslimini üstlendiği, tüketicinin **ücreti kısımlarını** kısm kısm ödediği satış türüdür.

Tüketici, 7 gün içinde herhangi bir gerekçe göstermeksizin ve cezai şart ödemeksizin taksitle satış sözleşmesinden cayma hakkına sahiptir

### Kapıdan Satışlar

İş yeri ve fuar gibi satış mekânları dışında yapılan satışlardır.

Tüketici 14 gün içinde herhangi bir gerekçe göstermeksizin ve cezai şart ödemeksizin sözleşmeden cayma hakkına sahiptir

### Fiyat Etiketi

Satışa sunulan malların üzerine satış fiyatını gösteren etiket konulması zorunludur.

Etiket veya listede belirtilen fiyat ile kasa fiyatı arasında fark olması durumunda tüketici lehine olan fiyat uygulanır.

### Mesafeli Satış

İnternet ve telefon gibi iletişim araçlarıyla yapılan satışlar mesafeli satış olarak adlandırılır

Satıcı en geç 30 gün içinde ürünü teslim etmeli ve Tüketici 14 gün içinde gerekçe göstermeksizin sözleşmeden cayma hakkına sahiptir.

### Garanti Belgesi

Üreticiler ürettikleri, ithalatçılar ithal ettikleri mallar için garanti belgesi düzenlemelidir. **Garanti belgesinin onaylanarak tüketiciye verilmesi sorumluluğu, satıcıya aittir.**

Garanti süresi, malın teslim alındığı tarihten itibaren en az iki yıldır.

### Ticari Reklamlar ve İlanlar

Tüketiciyi aldatıcı, yanıltıcı veya onun tecrübe ve bilgi noksanlıklarını istismar edici, tüketicinin can ve mal güvenliğini tehlikeye düşürücü, şiddet hareketlerini ve suç işlemeyi özendirici reklamlar ve ilanlar yapılamaz.

